

Asia: VN/24437/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden tulospäruusteiset tuet -työryhmän muistiosta

1. Yleinen palaute työryhmän muistiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tapio kiittää pyynnöstä kommentoida työryhmän muistiota metsätalouden tulospäruusteisista tuista.

Valtion tukien suuntaaminen ympäristöhyötyjen tuottamiseen on kannatettavaa.

Luonnonhoidossa, etenkin tilanteissa, jossa metsien talouskäytöstä luovutaan elinympäristön tilan parantamiseksi, tulee tuen kattaa suorat luonnonhoidosta aiheutuvat kulut ilman vaikutusta metsänomistajan puukauppatuloihin. Tämä on edellytys maanomistajien kiinnostuksen herättämiseksi ja laajempien kokonaisuuksien aikaan saamiseksi.

Maanomistajat tarvitsevat apua palveluntarjoajilta etenkin luonnonhoidon suunnitteluun ja toteutukseen ja näille töille on oltava riittävät kannusteet. Tukimalli, joissa tuki myönnetään maanomistajan sijaan toimenpiteitä suunnitteleville ja toteuttaville palveluntarjoajille on ollut toimiva.

Tulospäruusteiset tukien laajempaa käyttöön ottoa varten tarvitaan pilotointia sekä laadun seurannan kehittämistä. Näin tukimallien hyväksyttävyyys, toimivuus ja vaikuttavuus voidaan arvioida ja todentaa.

Metsänhoidon suositukset ohjaavat metsän hoitoa, joten metsätalouden kannustejärjestelmän sekä tulospäruusteisten tukien sisällyttäminen metsänhoidon suosituksiin on tarpeellista.

Tapio Oy:llä on hyvät valmiudet tuottaa maa- ja metsätalousministeriön tarvitsemia asiantuntijapalveluita tulospäruusteisten tukien pilotoinnin ja kehittämisen toimissa.

Tapio Oy:llä on hyvät valmiudet toimia maa- ja metsätalousministeriön tukena tulospäruusteisten tukien pilotointiin ja kehittämiseen liittyvissä tehtävissä.

2. Tulospäruusteisten tukien ja ympäristöllisen tarjouskilpailun vahvuudet ja heikkoudet verrattuna perinteiseen tukijärjestelmään, jossa korvataan kustannuksia ja tulonmenetyksiä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulosperusteisten tukien vahvuuksia ovat ympäristöhyötyjen korostuminen sekä tuen kohdentamisen mahdollisuus vaikuttavuudeltaan parhaisiin kohteisiin. Mittaristo on luotavissa, jossa voitaisiin huomioida myös maantieteellisiä ja elinympäristökohtaisia eroja. Tuen korottaminen laajalaisille kohteille parantaa saavutettavia hyötyjä. Palveluntarjoajilla on mahdollisuus valita kustannustehokkaita keinoja tavoitteeseen pääsemiseen. Kustannustehokkaita keinoja voidaan edistää kokeiluilla ja menetelmäkehityksellä.

Ympäristöhyötyjen aikajänne vaihtelee elinympäristöittäin ja todentamisen vaikutus voi kestää yli ehdotetun 8 vuotta. Metsänomistajien halu ja tuen saaminen eivät aina kohtaa, joka voi johtaa pettymykseen ja mahdolliseen muuhun päinvastaiseen toimenpiteeseen, jos tukea ei saa.

Herää myös kysymys, onko tulosperusteinen tuki riittävän kannustava etenkin ennallistamiskohteilla, jossa metsätalouden tuottoa ei enää jatkossa synny. Tarvitaan kannusteita myös siihen, että metsätulota ei jatkossa enää saa. Tuen maksun jaksottuminen pidemmälle aikajaksolle tuo epävarmuutta ja voi vähentää maanomistajien halua tuen hakuun.

Tuen saamiseen liittyy aiempaa enemmän epävarmuutta, joten palveluntarjoajien halu avustaa tuen hakemisessa ei houkuttele, jos riittävät kannusteet puuttuvat, esimerkiksi jos puukauppatulot vaikuttavat myönnettävään tukeen alentavasti.

Ympäristöhyötyjen todentaminen vaatii erityisosaamista ja resursseja, tarvitaan metsäalan toimijakentän osaamisen vahvistamiseksi koulutusta. Suunnittelijan tai toteuttajan osaamisvaje tai kustannustehokkuuden hakeminen voi johtaa toteutuksen laadun ja vaikutusten heikkouteen.

Työn toteuttajan omavalvonnan kehittäminen ja koulutus tärkeitä, jotta tuki voidaan myöntää hallinnollisesti kustannustehokkaasti. Kustannustehokkaisiin toteutuksiin tarvitaan toimintamalleja etenkin arkimetsänhoidon yhteydessä tehtävään ennallistamiseen ja luonnonhoitoon.

Maanomistajien ymmärrystä tulosperusteisiin tukiin tulee lisätä. Koulutukseen ja viestintään sekä ohjaaviin materiaaleihin tarvitaan riittävät resurssit

3. Työryhmän esittämien pilottiehdotusten toteuttamiskelpoisuus.

3.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Korotettu tuki on hyvä kannuste lehtipuuston lisäämiseen ja säilyttämiseen heti metsikön kiertoajan alusta saakka. Korotettu tuki on hyvä kannuste lehtipuuston lisäämiseen ja säilyttämiseen heti metsikön kiertoajan alusta saakka, mutta voisiko tämä toteutua neuvonnan ja koulutuksen avulla. Neuvontaa tarvitaan myös istutustiheyden alentamiseen ja kustannussäästöön luonnontaimia hyödyntämällä. Hallintoa pitää pystyä keventämään ja todentamaan lopputulos kustannustehokkaasti. Työn toteuttajan omavalvontaa tulee kehittää niin, että siitä saadaan riittävät tiedot tuen myöntöön.

3.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tuki houkuttelee leveämpiin vyöhykkeisiin, joilla turvataan paremmin ja kattavammin virtavesien lähiympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen. Vaadittavan suojavyöhykkeen vaihteluväli 30-50

metriä on mitoitukseltaan hyvä parannus, mutta voi tapauskohtaisesti olla tarve jättää tätäkin leveämpänä.

3.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Hydrologiset kokonaisuudet ovat vaikuttavimpia. Pisteytystä tulisi kehittää, jolloin maanomistajien määrä voi olla lisäarvo, mutta oleellista on kuinka monta toteutushehtaaria ja hydrologisesti yhtenäinen alue saavutetaan. Vaikuttavuuden arviointi 8 vuoden kuluttua ja tuen loppumaksu on hakijalle pitkä aika ja karsii kiinnostusta.

3.4 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Vaikuttavuuden arviointi 8 vuoden kuluttua ja tuen loppumaksu on hakijalle pitkä aika ja karsii kiinnostusta.

4. Millaisia vaikutuksia työryhmän esittämällä tuella olisi?

4.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuusuuden perusteella (luku 9.1)

Lisää monimuotoisuutta etenkin, kun tavoitellaan myös muiden kuin puuntuotannollisesti tärkeiden lehtipuiden säilyttämistä. Laadunvalvonnan ja lehtipuuston säilymisen seurannan kehittäminen on tarpeellista. Maanomistajien ja muiden työtä toteuttavien omavalvontaa tulee luoda yhtenäinen menettely ja raportointi sekä kouluttaa metsäalan toimijoita ja maanomistajia. Lehtipuun säilyminen tulevaisuudessa metsänhoitotoimenpiteissä tulee ohjeistaa ja valvoa pitkäkestoisten lehtipuulisäysten vaikutusten aikaansaamiseksi.

4.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tarvitaan tukimalli myös kasvatusmetsiin, joilla tuetaan monimuotoisten ja tuhonkestävien suojavyöhykkeiden muodostumista. Vaikuttavuuden saavuttamisen kannalta on oleellista ekologisten yhteyksien muodostaminen ensisijainen tavoite sekä kasvattaa myös luonnonpurojen liian kapeiksi hakattuja nuoria metsiä tulkintasuosituksen mukaisiksi. Virtavesien tilaa pitäisi pystyä parantamaan laaja-alaisesti.

Tuen yhteydessä olisi kannatettavaa edistää myös luonnonhoidon tuen käyttöä eli vesiensuojelutoimia ja valuma-alueen tarkastelua, jotta myös valuma-aluekuormitusta voitaisiin estää muun muassa tukkimalla virtavesiin laskevia ojia tai ohjaamalla niiden vesiä pinta-valutukseen.

Maanomistajien tietämyksen ja toimijoiden tiedon tueksi paikkatietoaineisto tuettavista kohteista

4.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Tarvitaan yhtenäinen ennallistamisen työn toteutuksen laadun ja vaikuttavuuden (mm. lajisto, palautuminen, vesiensuojelun toteutus) arvioinnin menetelmä ja mittaristo.

Paikkatietoaineistoa ennallistamiskohteista ja niiden tilasta tulee kehittää muun muassa kuinka laaja toteutus mahdollista ja onko jätettävä ojia auki vedenkulun turvaamiseksi. Erilaisia

ennallistamismenetelmiä kuten vesin palautu kuivuneelle suolle, padotus, pohjavesipinnan nostaminen tulisi olla tuettavissa ja ne vaativat tarkempaa määrittelyä ja ohjeistusta. Vesien- ja tulvasuojelun tarkastelu sekä ilmastovaikutusten arviointi tulisi olla osa ennallistamisen suunnittelua.

4.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Tarvitaan lehtojen hoito työn laadun ja vaikuttavuuden (lajisto, palautuminen), arvioinnin menetelmä ja mittaristo. Paikkatietoaineistoa lehtojen esiintymisestä ja hoitotarpeesta tulee kehittää tarvittaessa kartoitustyönä. Lisäksi tarvitaan koulutusta lehtojen tunnistamiseen, lehtotyyppien määrittelyyn sekä kunnostus ja hoitotöiden arviointiin ja suunnitteluun.

5. Kehittämisehdotukset työryhmän pilottiehdotuksiin.

5.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Tarkastelu tuen porrastamisesta työn vaikeuden mukaan. Omavalvonnan kehittäminen tarpeellista.

5.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tukea pitäisi myöntää myös kasvatusmetsiin, jossa puusto jätetään kehittymään luonnontilaisesti suojavyöhykeleveydelle. Tuetaan liian kapeiksi hakattujen pienvesien suojavyöhykkeiden leventämistä ja virtavesien ekologisten vyöhykkeiden laajempaa vaikuttavuutta ja kytkeytymistä. Ohjaavien paikkatietoaineistojen kehittäminen on tarpeellista.

5.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Soiden ennallistamisen tukeminen laajemmin eri suotyyppeihin, myös karumpiin. Ennallistamisella on vaikutusta myös vesin pidättämiseen ja vesistöjen tilan parantamiseen.

Pysyvä hallinnollinen päätös ennallistetuille alueille tarvitaan, jotta tuella saadut vaikutukset säilyvät ja kehittyvät ja alueet voidaan kirjata biodiversiteetti ohjelman suojeluhehtaareihin.

5.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Lehtojen kartoitusta tulisi tehdä, paikkatietoa parantaa ja metsäalan toimijoiden osaamista inventointiin ja hoitotarpeen arviointiin tulee parantaa. Lajistollisesti merkittävät lehdot tulisi saada pysyvän suojelun piiriin, jolloin myös hoitotarvetta voidaan arvioida ja hoitotöitä toteuttaa tarpeen mukaan paremmin.

Saaristo Lauri
Tapio Oy